

Toamna teatrală la Botoșani

(18-24 octombrie 1978)

Acțiunea de reevaluare a „piesei uitate” se află abia la început. Manifestarea botoșeană, continuând o mai veche inițiativă, și-a propus să stabilească, prin spectacole, debateri și un coloeviu aplicat, starea și, de ce nu, perspectivele acestei tendințe, detectabile, din ce în ce mai pregnant, în cadrul larg al mișcării teatrale. Ia noi. Se cuvine să menționăm că intenția nu se referă doar la textele uitate în rafturile bibliotecilor, în manuscrise, ci și la valori clasice ale dramaturgiei noastre, peste care s-a așezat praful unui mod de înțelegere vetust ori canonizarea unor spectacole de referință. Tematica manifestării s-a arătat în fericită rezonanță cu momentul sărbătoririi a 140 de ani de teatru la Botoșani.

Activitatea oamenilor de teatru, în aceste zile festivaliere, s-a desfășurat potrivit unui scenariu al cărui model constituie ipoteza de lucru a tuturor întâlnirilor teatrale din ultimii ani, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a A.T.M. N-au lipsit, nici de această dată, vizitele și dialogul cu oameni ai muncii din întreprinderile industriale importante ale locului, discuțiile cu artiștii amatori, pe temeiul unor eșantioane de creație văzute în condițiile în care aceștia se produc, lansarea unor volume de teatru recent apărute și, dată fiind comemorarea amintită, pelerinajul la casele în care, de-a lungul vremurilor, slujitorii Thaliei s-au consacrat menirii lor, vernisajul unei expoziții de vechi afișe și documente. Spectacolele, debaterile și coloeviul final au scos în evidență faptul că foaia de temperatură a etapei surprinse în 1978, la Botoșani, din procesul restituirilor dramaturgice, nu este încă probantă pentru posibilitățile pe care le oferă contemporaneității apelul la textul clasic. Cataografierea valorilor genului este realizată, dar validarea lor, prin reprezentări exponențiale, se produce cu încetinelă. Punctul nostru de vedere, în privința oportunității îndepărtării prafului de pe vechi creații dramatice, se alătură celor care consideră că o cultură contemporană nu se poate dispensa de istoricitate. Apelul la tradiție, în teatru, ca în orice domeniu al artei, îndepărtează pericolul creării unor mode și „modele”, venite de aiurea, asigură ancorarea fiecărui fapt artistic într-o filiație proprie spiritualității poporului căruia îi aparține, oferă, tocmai pe temeiul recunoașterii sorgintei sale, posibilitatea confruntării reale cu universalul.

Vechiul repertoriu dramaturgic românesc este vast. La Botoșani, el a fost reprezentat de câteva dintre piesele importante. Comunicarea Anei Maria Popescu („Oameni de teatru — dramaturgi, în perioada interbelică”) sau a lui Sorin Glăvan („Restituiri — la Teatrul din Botoșani”), intervențiile celorlalți participanți au confirmat această aserțiune. S-a observat că nu avem o pată albă pe harta istoriei dramei naționale, dar există teritorii încă neexplorate îndeajuns, mai ales prin spectacole.

S-a rostit propoziția: „Prea puține și autentice restituiri”. S-a făcut propunerea ca unele dintre studii (despre necesitatea existenței cărora, alături de scena mare a fiecărui teatru, n-ar mai fi nimic sau ar fi totul de adăugat) să se profileze și pe această direcție: experimentarea unor noi formule teatrale ar constitui, totodată, și proba viabilității unor texte vechi. Ni se pare o idee demnă de a fi reținută. (La Galați, o asemenea încercare a și fost făcută.)

Desigur că orice considerație critică a avut în vedere criterii legate de spectacolele înseși: Jocul ieclor de Camil Petrescu (Teatrul Național „V. Alecsandri” din Iași) n-a convins conclavul profesional, de existența unei poziții clare a regizorului față de text (s-a exprimat ideea că montarea acestei piese, azi, nu poate face abstracție, în stabilirea naturii și sensului raporturilor dintre personaje, din perspectivă contemporană, și de experiența revoluției); Gaițele de Al. Kirîșescu (Teatrul Național din Craiova) n-a izbutit să exprime gândul personal, înnoitor, al regizorului; Confrății de Gib Mihăescu (Teatrul „A. Davila” din Pitești) a fost o reprezentare lipsită de logică; Homer travestit de Eugen Lovinescu (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani), un spectacol pe alocuri agreabil, dar fără alte pretenții; Năpasta de I. L. Caragiale (teatrul-gazdă, regia Mihai Velcescu) s-a remarcat prin originalitatea concepției; D-ale carnavalului de I. L. Caragiale (Teatrul „V. I. Popa”

din Birlad, regia Adrian Lupu și Magdalena Klein) a fost apreciat pentru seriozitatea încercării de a da noi valențe comicalui caragialan: Domnișoara Nastasia de G. M. Zamfirescu (Teatrul de Stat din Tirgu Mureș, secția maghiară, regia Dan Alecsandrescu, scenografia Mircea Maticaboji) s-a impus prin profesionalitate și pr. acuratețea imaginii scenice. Important și, în același timp, înrăstător este faptul că acest festival a reunit aproape tot ce ofereau la acea dată teatrele noastre în domeniul dramaturgiei clasice și interbelice românești. Cam puțin !

În afara concursului. Teatrul din Botoșani a prezentat un spectacol convingător cu piesa debutantului Dragoș Iloromnea: *Cer cuvîntul și un „omagial Eminescu“*. Visul meu de fier, adaptarea și regia Ion Olteanu, spectacol lipsit de nerv și, pe alocuri, confuz.

Luînd în dezbatere, deschis, profesional, starea și posibilitățile domeniului de referință, exprimîndu-și cu obiectivitate opinia asupra reprezentațiilor, făcînd propuneri concrete, în prezența și în dialog cu realizatorii spectacolelor, criticii au asigurat îndeplinirea funcției critice a festivalului, în consens cu ideea că orice intervenție aplicată poate deveni stimulativă. În toamna teatrală a Botoșanilor, spiritul de generozitate exigentă, propriu breslei, în mai toate întîlnirile festivaliere, a funcționat normal.

Antoaneta C. Iordache

SLĂNIC-MOLDOVA

Festivalul de creație și interpretare

ediția a VIII-a

Mica și cocheta stațiune balneo-climaterică Slănic-Moldova a fost, timp de o săptămînă, la sfîrșitul lunii septembrie, gazda formațiilor de teatru popular și de teatru folcloric, ce s-au întrecut în cadrul celei de-a 8-a ediții a Festivalului de creație și de interpretare teatrală, organizat, cu bune rezultate, de nu mai puțin de patru foruri: Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Bacău, Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de mase, A.T.M. și Comitetul orășenesc de cultură și educație socialistă Slănic-Moldova.

Organizatorii și-au luat răspunderile în serios, astfel că întrecerea s-a desfășurat în cele mai bune condiții și a avut strălucirea și demnitatea cerute de vasta acțiune culturală în care se înscrie, Festivalul național „Cîntarea României”.

Aflat, deopotrivă, sub semnul tradiției și al actualității, Festivalul s-a bucurat de participarea atît a formațiilor de teatru folcloric, care au reprezentat datini și obiceiuri locale, cît și a teatrelor populare, cu spectacole după piese de actualitate scrise de autori debutanți, care nu au trecut granițele profesionalismului. Deci, valori cîștigate și valori în curs de a fi cîștigate. Am avut astfel ocazia să vedem o amplă manifestare cultural-teatrală ale cărei sensuri ne-au orientat atît în profunzime cît și pe întindere, căci, pe de o parte, prin teatrul folcloric am coborît în timp spre prundul sufletesc ancestral al poporului, pe de altă parte, prin teatrul

popular ne-am deplasat pe aria întregii țări, întru cunoașterea unei largi game de creație și interpretare, stabilind unde și cîte sînt centrele cu adevărat de valoare în mișcarea artistică populară și unde mai rămîne de dorit în realizarea unui nivel înalt de artă și de gîndire creatoare, ce trebuie să caracterizeze întreaga spiritualitate românească de azi. În fapt, aceasta este și utilitatea unui festival. El indică, în culmi și în scăderi, relieful spiritual al unui popor, și nu cu indiferența unui grafic, ci tocmai pentru că invită la emulație, el stimulează valorile, modifică acest relief spiritual, îndrumînd către stil. Așa s-a întîmplat și la Slănic-Moldova. S-au întrecut — în fața unui juriu compus din regizori, critici de teatru, folcloriști, activiști culturali — 13 formații de teatru popular din diverse județe ale țării (Argeș, Botoșani, Cluj, Iași, Ilfov, Bacău, Brăila etc.) și cîteva zeci de formații de teatru folcloric, cele mai multe din județul-gazdă. Șapte dintre formațiile de teatru popular au primit premii și distincții și este semnificativ faptul că trei dintre formațiile premiate aparțin județului Bacău. Este vorba de Teatrul popular din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, de formația de teatru a Casei de cultură a sindicatelor din Bacău și de Teatrul popular din Slănic-Moldova. Aceasta atestă puternica dezvoltare pe care a luat-o mișcarea artistică teatrală în acest județ. E locul să ne oprim un moment asupra Teatrului popular din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, care a cucerit premiul juriului — cea mai importantă dis-